

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

JUNI
2022

3

SAMENKERK

Feest Pinksteren

**450 jaar
Martelaren
van Gorcum**

**Kerkelijke
feesten**

**Het
eucharistisch
gebed**

8

14

24

SKD

JUNI
2022
3

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SAMENKERK

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 3 • Jaargang 47
De volgende uitgave verschijnt op 4 augustus 2022.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Ada Kok, Corine van der Loos, Jos Martens, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 33,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 39,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Kerkelijke feesten

14

Na het pinksterfeest viert de Kerk een aantal feesten, als het Sacramentsfeest en het Heilig-Hartfeest. Wat vieren we?

Op 9 juli is het 450 jaar geleden dat negentien geestelijken de marteldood vonden in Brielle.

1572: 450 jaar Martelaren van Gorcum

8

Het Eucharistisch gebed

24

Het missaal kent meerdere eucharistische gebeden. Waarom?

En verder

- 4 Wat ik u zeggen wil
- 6 Kort nieuws
- 10 Wat ik doe
- 12 Synode
- 18 Parels uit de schattengrot
- 20 Inspiratie
- 23 Leo Fijen
- 28 Geboekt
- 30 Katholieke studentenhuizen
- 32 Uit de kunst
- 34 Puzzel
- 35 Zingt voor de Heer
- 37 In memoriam:
mgr. Joop Stam
- 38 Personalia
- 39 Agenda

In de paasweek mocht ik een paar dagen in Rome verblijven. Samen met een gezin uit ons bisdom, waarvan de ernstig zieke moeder als laatste wens graag paus Franciscus wilde ontmoeten. Het was enkele dagen na Eerste Paasdag met de paasmis op het Sint-Pietersplein en de pauselijke zegen *Urbi et Orbi*, voor Stad en Wereld. U weet nog wel, mét de mooie bloemversiering maar zónder het bekende ‘bedankje’.

Maar de Heilige Vader was er wel blij mee, want ik had de eer om paus Franciscus te mogen begroeten. En zo was er gelegenheid om hem het paasnummer van ons bisdomblad te overhandigen. Hij bekeek het aandachtig en bladerde er doorheen. Ik zei hem dat het magazine helaas in het Nederlands is geschreven.

Daarop antwoordde de paus dat hij eerder eens een tekst moest bestuderen van een Vlaamse filosofe en dat het hem met zijn kennis van het Duits is gelukt. “De talen lijken op elkaar”, zei hij. Hij leek mij te zeggen, dat gaat mij nu ook lukken, *SamenKerk* lezen.

We bedankten de Heilige Vader voor de ontmoeting, en hij ons. Met de *SamenKerk* opgerold in zijn rechterhand liep hij richting de kapel van zijn verblijf *Casa Santa Martha*. En wij keken – onder de indruk van de ontmoeting – hem na. Veel leesplezier met *SamenKerk*!

En u met dit pinksternummer.

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

De herdenking van de oorlogsslachtoffers en viering van de bevrijding op 4 en 5 mei kregen dit jaar een bijzonder accent. We werden binnen Europa opnieuw met oorlog geconfronteerd en hoorden avond aan avond over de gruwelen daarvan. Halverwege de meimaand, op 15 mei, vond de heiligverklaring plaats van de karmelietenpater Titus Brandsma, die zich in de Tweede Wereldoorlog heeft onderscheiden door moed en verzet tegen de nationaal-socialistische ideologie. Wat heeft dit alles ons te zeggen?

Moedig en principieel

H

eilige pater Titus

Zonder aarzelen koos pater Titus Brandsma (1881-1942) in 1940 de kant van de katholieke leiders, die zich tegen het nazisme verzetten. Hij was hoogleraar aan de Rooms Katholieke

Universiteit Nijmegen. Namens de bisschoppen ging hij eind 1941, begin 1942 bij de redacties van de vijftien belangrijkste katholieke bladen langs om die te overtuigen geen advertenties van de NSB te plaatsen.

Jodenvervolging

Titus heeft zich verzet tegen de nazi-rassenleer en tegen de Jodenvervolging en liet volgens een getuigenis van de directeur van die school Joden onderduiken in het Carmelcollege, een HBS die hij in Oss had opgericht (en thans Titus-Brandsmalyceum heet).

Dachau

Begin 1942 werd hij door de Duitsers opgepakt. Hij bracht zijn laatste vrije nacht door in de pastorie van de Sint-

Bonifatiuskerk in Amsterdam-Oost, waar hij die zondag 18 januari de H. Mis had gevierd. Maandag 19 januari vertrok hij naar Nijmegen, waar hij later die dag door de Gestapo in zijn klooster werd gearresteerd en vastgezet eerst in de gevangenis van Scheveningen, later in Kamp Amersfoort, Kleef en Dachau. Zijn geest bleef sterk en hij bleef anderen troosten, biecht horen, zonder te klagen. Ernstig ziek en uitgemergeld is hij in concentratiekamp Dachau op 26 juli gestorven, door een dodelijke injectie.

NSB

De Nederlandse bisschoppen hadden al in 1934 het nationaal-socialisme veroordeeld en in 1936 bepaald dat katholieken, die daar steun aan verleenden, niet tot de sacramenten konden naderen. Na de Duitse bezetting van ons land, werden de bisschoppen onder druk

Deze tekst heeft de bisschop uitgesproken tijdens een bijeenkomst op 4 mei 2022 vanwege Dodenherdenking tijdens de bedevaart naar Lourdes.

Zullen we de kracht hebben om niet voor het kwaad te bezwijken?

Foto: Hernán Azócar

gezet om die bepaling weer in te trekken. Sommige katholieken wankelden; zo werd de katholieke burgemeester van Castricum enige tijd lid van de NSB.

Het blijft “nee”

Maar bisschop Jan Huibers van Haarlem bleef net als de andere bisschoppen heel beslist. Zo liet hij de pastoor van Overveen weten dat hij NSB'ers niet mocht toelaten, zelfs “al zou de hoogste Duitse instantie dit verzoek ondersteunen, dan moet u nog ‘nee’ zeggen”.

De paus is dankbaar

De latere bisschop van Haarlem, mgr. Hans van Dodewaard, studeerde toen in Rome. Van paus Pius XII kreeg hij tijdens een audiëntie deze boodschap mee: “Zeg aan de bisschoppen dat de paus dankbaar is voor hun houding”.

Veroordeling van antisemitisme

Toen de discriminatie van de Joden begon en in 1941 Joodse kinderen van de scholen moesten worden weggestuurd, verbood mgr. Huibers de schoolbesturen

dat te doen. En het jaar daarop toen overal bordjes ‘Voor Joden verboden’ verplicht werden, verklaarde de bisschop zonder omwegen dat dit niet kon: die bordjes zijn “een uiting van principiële antisemitisme en dat is onmenselijk en onrechtvaardig”. Parochiehuizen mochten daar niet aan meewerken. En zo ging het verder...

Kardinaal De Jong

Ook andere bisschoppen waren zeer moedig: aan kardinaal Jan de Jong, de aartsbisschop van Utrecht in oorlogstijd, zal daarom in september daarvoor postuum de Yad Vashem onderscheiding worden uitgereikt. Hij leidde het gemeenschappelijk verzet van de bisschoppen tegen het nazisme en de Jodenvervolgung.

Oekraïne

Ook nu zijn er in oorlogstijd moedige mensen. Af en toe komen de berichten daarover uit Oekraïne door: leiders die op hun post blijven en zich duidelijk uitspreken, mensen die anderen trachten te redden uit barre omstandigheden, journalisten die met gevaar voor eigen leven berichten over oorlogsmisdaden, priesters en leken die de zwaksten proberen te steunen, enzovoorts.

Engel of duivel

Het kwaad is monsterlijk sterk, maar ook de zachte kracht van het goede en de duidelijke keuze voor wat waarheid is en recht laten zich nu zien. In moeilijke, heftige situaties komt niet alleen de duivel in mensen naar boven, maar ook de engel laat zich zien door kracht en goedheid.

Moedig en principieel

Zullen wij de moed hebben om in moeilijke situaties goed te spreken en te handelen? Zullen we de kracht hebben om niet voor het kwaad te bezwijken, maar moedig en principieel te zijn? Zullen we zo sterk zijn dat we niet ons eigen gemak of materieel voordeel kiezen, maar wat wáár is en goed? Ik hoop het en daar bid ik voor. Want daar waar iemand moedige en principiële keuzes maakt, laat hij of zij zien wie hij/zij is en komt de ware schoonheid van zijn/haar mens-zijn naar voren. ■

Bisschop Johannes Hendriks

Bisschop in Lourdes

Van 3 – 8 mei pelgrimeerde mgr. Jan Hendriks met pelgrimgroepen uit Alkmaar, Heemskerk, Obdam en Volendam, naast groepen uit Brabant en Limburg, naar Lourdes, in totaal ruim vierhonderd pelgrims. In Lourdes waren er vele mooie momenten tijdens vieringen, tussen pelgrims en aan tafel. Er was ruimte voor dankbaarheid en verdriet, dat werd gedeeld in de grot met Maria en elders met medepelgrims. Een persoonlijk verslag van onze bisschop met veel foto's is terug te vinden op zijn weblog (www.arsacal.nl).

Op bedevaart...

De jaarlijkse bedevaart naar de Troosteres van de Bedroefden in Kevelaer (Duitsland) is van 4 t/m 6 juli georganiseerd door de Haarlemse Broederschap en de pelgrimgroep Amsterdam-Volendam-West-Friesland. Het bedevaartprogramma omvat het aanbieden van de bedevaartkaars, het bidden van de kruisweg, plechtig Lof en een eucharistieviering met het koor en orkest van de heilige-Mariabasiliek. Daarnaast is er voldoende gelegenheid voor de winkels en terrasjes. Aanmelding t/m 15 juni en deelname vanaf € 275,00. Info: Dea Broersen (06-25021417) | kevelaerbedevaart@outlook.com

Van 26 t/m 30 augustus is de bedevaart naar de 'Maagd der armen' in Banneux (België) georganiseerd door het diocesane Banneuxcomité. In 1933 verscheen Maria aan Mariëtte Beco en zei: "Ik kom het lijden verlichten." De bedevaart wordt begeleid door pastores en zorgmedewerkers. Er wordt gereisd met een rolstoelbus en kamers kunnen naar zorgbehoefte worden aangepast. Aanmelding t/m 30 juni en deelname kost € 295,00. Info: Ellen van der Laan (06-30918592) banneux.bisdomhaarlem@outlook.com

50 jaar St.-Jacobuskerk Akersloot

In het weekend van 18-19 juni viert de gemeenschap van Akersloot het vijftigjarig jubileum van hun Sint-Jacobuskerk. De kerk werd op 22 april 1972 gewijd. In het feestweekend zijn er tentoonstellingen en concerten en wordt er een boom geplant. Op zondagmorgen 19 juni om 10.00 uur is er een feestelijke viering met alle parochiekoren.

Sint-Jansprocessie Laren

Op zondag 26 juni wordt in Laren weer de Sint-Jansprocessie gehouden. Het luiden van de feestklokken op zaterdagavond luidt het feest voor parochiekerk en dorp in. De processie start om 11.00 uur vanaf de Sint-Jansbasiliek in het centrum van Laren naar het Sint-Janskerkhof (Hilversumseweg), waar om 12.00 uur mgr. Jan Hendriks de eucharistie viert. Om 13.15 uur trekt de processie weer richting de basiliek, waar de processie met een Te Deum en het Tantum Ergo wordt afgesloten.

150 jaar St.-Sebastianuskerk Ilpendam

De Sint-Sebastianuskerk van Ilpendam werd in 1870 gebouwd en in 1871 ingewijd. Door het uitbreken van de coronapandemie viel het feestprogramma in 2020 in het water. Tot en met januari 2023 zijn er diverse vieringen, concerten en andere feestactiviteiten. Info: www.hsebastianus.nl

Heiligverklaring gevierd

Foto: Eugène Jongerden

Zondag 15 mei was de grote dag van de heiligverklaring van Titus Brandsma met een pauselijke viering op het Sint-Pietersplein. Deze mijlpaal werd ook in de parochies van het bisdom gevierd. Die zondag vierden de AnnaBon- en Gerardus-Majellagemeenschap gezamenlijk in de AnnaBon-kerk in Amsterdam-Oost. Ze kerken daar in de voormalige pastorie van de Sint-Bonifatiuskerk. Een bijzondere locatie, want Titus Brandsma vierde op zondag 18 januari 1942 de H. Mis in de toenmalige Bonifatiuskerk en hij heeft die nacht in deze pastorie doorgebracht. Toen hij de volgende dag naar Nijmegen terugkeerde, is hij daar gearresteerd. Een feestelijke zondag ook in de Titus-Brandsmaparochie in Amstelveen (zie foto) met een viering waarin Titus Brandsma centraal stond. Zo werd er via televisieschermen gezamenlijk gekeken naar het moment van de heiligverklaring door paus Franciscus.

Orgelconcerten kathedraal

Tot 5 september worden wekelijks op de maandagavond orgelconcerten gehouden in de kathedraal in Haarlem. In juni staan werken van César Franck centraal. Hij werd dit jaar tweehonderd jaar geleden geboren. In de zomermaanden brengen buitenlandse toporganisten repertoire uit hun geboorteland ten gehore vanwege de internationale orgelzomer. De orgelconcerten zijn gratis met een deurcollecte na afloop. Info: www.willibrordusorgel.nl www.koepelkathedraal.nl

Sacramentsprocessie Edam

Eind oktober is het 175 jaar geleden dat de Sint-Nicolaaskerk in Edam werd ingewijd. En eind juni is het 450 jaar geleden dat Edam, in 1572, de kant koos van de opstandelingen. Aanleiding voor de parochie om op 19 juni, Sacramentsdag, een sacramentsprocessie te houden. Deze begint in de kerk aan de Voorhaven om 12.00 uur en wordt rond 13.00 uur weer in de kerk afgesloten met een plechtig lof en zegen.

450 jaar
Martelaren van Gorcum
en van Alkmaar

1572 – 2022

Het jaar 1572 is een belangrijk jaar in onze geschiedenis. De inname van Den Briel op 1 april van dat jaar door de watergeuzen was een keerpunt in de Tachtigjarige Oorlog (1568–1648), een heftige strijd, oorlog en deels ook burgeroorlog. De Opstand was naast een politieke strijd ook een godsdienstoorlog. Daarbij vielen aan alle zijden slachtoffers.

G

evloed door het succes van Den Briel op 1 april 1572 trokken de (water)geuzen verder op, richting de steden en dorpen. Op 24 juni 1572 bezetten de geuzen de stad Alkmaar. Onder aanvoering van geuzenleider Diederik van Sonoy, die door Willem van Oranje tot gouverneur van West-Friesland was benoemd, namen zij diezelfde dag vijf Franciscaner paters gevangen, die naar Enkhuizen werden overgebracht, waar Sonoy burgemeester was. Als zij het katholieke geloof afzwoeren, zouden ze worden vrijgelaten. Toen zij dit, na martelingen, weigerden, werden ze op 25 juni voor het stadhuis van Enkhuizen opgehangen. Later dat jaar werd een pater die wist te ontsnappen, alsnog opgespoord. Hij stierf op 24 november de marteldood. En ruim een jaar daarna, op 11 december 1573, werden een Alkmaarse pastoor en zijn kapeiaan geëxecuteerd. Dat maakt het totaal van acht Alkmaarse martelaren.

Op 26-27 juni werd de stad Gorcum ingenomen. Hoewel geloofsvrijheid was beloofd door Willem van Oranje namen de watergeuzen zeventien priesters en paters (seculiere als reguliere priesters) en twee lekenbroeders gevangen. Toen de situatie in Gorcum penibel begon te worden, werden ze via Dordrecht afgevoerd naar Den Briel. Er waren ook priesters uit andere steden naar toegebracht. Er volgende dagen van

folteringen en twistgesprekken met protestante predikanten om de geestelijken van hun katholieke geloof af te krijgen. Op 8 juli werden deze twistgesprekken nog gehouden. In de nacht van 8 op 9 juli werden ze naar de turfschuur geleid en opgehangen. In die turfschuur werden ze ook begraven. De stoffelijke resten werden in 1615 in het geheim veiliggesteld en naar de Zuidelijke Nederlanden gebracht (voornamelijk Brussel). ■

Boven: gedenkplaat Martelaren van Alkmaar, Laurentiuskerk, Alkmaar.
Onder: beelden van de H. martelaren van Gorcum, in de RK kerk van Brielle.

De Opstand was naast een politieke strijd ook een godsdienstoorlog

De Martelaren van Gorcum worden in de Kerk als de heilige Martelaren vereerd. In 1675 werden zij, op basis van getuigenissen en wonderen, door paus Clemens X als 'de Martelaren van Gorcum' aangeduid. De heiligverklaring zelf vond pas in 1867 plaats, dit jaar 155 jaar geleden. De Martelaren van Gorcum worden in de Kerk herdacht op 9 juli en op het voormalig terrein van de turfschuur is nu het heiligdom en een bedevaartskerk gevestigd. De Martelaren van Alkmaar zijn nooit zalig- of heilig verklaard. Een gedenkteken aan de Heilige-Laurentiuskerk in het centrum van Alkmaar houdt hun herinnering levend.

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communiegroep tot parochiebestuurder. *SamenKerk* reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Anneke Donkers

Wat ik DOE...

Digitaal contact

Frans Woortmeijer is in zijn Amsterdamse parochie als vrijwilliger verantwoordelijk voor de website en de social media. Na zijn pensioen is hij actiever geworden in de parochie. Wat houdt deze vrijwilligerstaak in? Woortmeijer: "Social media is niet zo groot hoor. Het merendeel van onze parochianen maakt nauwelijks gebruik van social media. Toch is het belangrijk om als parochie ook via Facebook en Twitter van je te laten horen. We kondigen activiteiten aan, zoals bijvoorbeeld de vieringen of lezingen." Een website beheren is wel een specifieke taak, waar ook de nodige kennis voor nodig is. Wat is uw achtergrond? "Ik heb in het bankwezen gewerkt en het klopt dat het technische beheer van de website wel veel vraagt. Dat heb ik eerst zelf gedaan maar dat werd een behoorlijke klus. Daarom hebben we dat nu in handen gegeven van een extern bureau. Ik verzorg de content, de inhoud, zoals de berichten voorzien van foto's. Ik houd de website actueel. Mijn taak is dus

Oecumenische werkgroep

Margriet Boon-Visser is sinds een aantal jaren lid van de oecumenische werkgroep in haar parochie. Na haar pensioenering als lerares en lid van de lokale Gemeenteraad heeft ze hierin een nieuwe opdracht gevonden. Met zeven vertegenwoordigers van de protestante gemeente Zuiderkogge en de katholieke parochie van Venhuizen verzorgen zij op vier momenten in het jaar een oecumenische viering, om en om in elkaars kerk. Boon-Visser: "We verzorgen ook de tweewekelijkse vieringen in zorgcentrum Bosman. Oecumene is zoeken naar elkaar, wat ons verbindt maar ook zoeken naar nieuwe wegen. Het was in het begin niet gemakkelijk. De werkgroepleden vanuit de PKN-kerk zijn veel meer bekend met het Woord. Maar nu is het heel plezierig werken. We hebben elkaar leren kennen en kunnen gezamenlijk veel moois bij de mensen brengen." Wat vindt u mooi aan deze vrijwilligerstaak? "Als lerares vond ik het al mooi om een verhaal goed te vertellen. Nu kan ik dat doen met de Bijbelteksten. Want het is belangrijk om een Bijbelverhaal mooi en goed over te brengen, de luisteraar mee te nemen om de teksten beter te begrijpen." Dat vraagt om een goede voorbereiding? "Zeker, ik vind het ook belangrijk om

**Dekenaat Hoorn
Samenwerkingsverband
West-Friesland Z.O.
Locatie H. Lucas
Venhuizen
Margriet Boon-Visser (70)
Oecumenische werkgroep**

eigenlijk veel meer communicatie dan alleen website en social media. We hebben drie communicatielijnen. Sinds jaar en dag verzorgen we zes keer per jaar 'Hofnieuws', van parochianen voor parochianen.

Foto: PIVE-collectie

”
Ik ben me meer op mijn plek gaan voelen, ik ga bewuster naar de kerk

alles goed voor te bereiden. Daarom bespreken we de tekstsuggesties in de werkgroep en daarnaast zoek ik veel informatie rondom de thema's en Bijbelteksten, bijvoorbeeld op het internet of in boekjes, zoals *Van Pasen tot Pinksteren*, die inspireren mij. De zeven leden van de werkgroep, inclusief de dominee en onze diaken, hebben ieder hun eigen inbreng en samen komen we tot een mooi resultaat." Heel veel moois en inspiratie in uw taak dus? "Jazeker, maar ik heb ook

kritiek hoor," zegt Boon-Visser lachend. Is vrijwilligerswerk ook belangrijk voor uw plaats in de gemeenschap en uw eigen geloofsbeleving? "Ja, ik ben me meer op mijn plek gaan voelen. Ik ga bewuster naar de kerk. - Het is even stil. - Er zijn veel dingen waar je boos om kunt zijn in de Kerk. Vrouwen die vaak niet gehoord worden, alles rondom misbruik maar dat heeft allemaal niets met ons geloof te maken. Jezus bracht ons hoop, liefde en geloof. Dat is belangrijk.

Blijven hangen in het negatieve, dat is lelijk. In de Bijbel staan veel mooie boodschappen, dat je altijd opnieuw kunt beginnen." Tot slot zegt Boon-Visser: "Meer mensen in de werkgroep en meer zichtbaarheid in de parochie zou mooi zijn. Ik ontdekte dat op onze website niets staat over de oecumenische activiteiten. Daar ga ik eens achteraan." ■

De wekelijkse nieuwsbrief verzorg ik grotendeels zelf. Hierin staat actueel nieuws en verschillende aankondigingen. De website heeft als doelgroep de niet-parochiaan, iemand die op zoek is naar informatie over de parochie. Natuurlijk vermelden we ook het actuele nieuws op de website." Dat is een overlap in nieuws?

Dekenaar Amsterdam
Samenwerkingsverband
Clara-Franciscus
Locatie HH. Martelaren van Gorcum
Amsterdam
Frans Woortmeijer (70)
Website en social media

"Zeker, en dan is er ook nog het parochieblad van het samenwerkingsverband *Saamhorig*. Zelf ben ik met dat werk gestopt, omdat ik er niet meer achter kon staan, terwijl het blad mede mijn verantwoor-

delijkheid was. In goed overleg hoor, zonder ruzie." Wat brengt uw vrijwilligerstaak u? "Daar heb ik in de afgelopen dagen over nagedacht en eigenlijk moet ik dan terug naar de tijd dat ik mijn vrouw net kende. Zelf ben ik opgegroeid in Amsterdam-West en was niet zo

betrokken bij Kerk. Op een gegeven moment ging ik met mijn aanstaande op zondagochtend mee naar haar kerk. Ze ging altijd al vroeg naar de kerk om te zingen in het koor en ik ging een keer maar eens mee om te gaan kijken en luisteren. Zo ben ik in de parochie opgenomen en na mijn pensionering op een natuurlijke manier in deze taak gerold. Het brengt mij voldoening en sociale contacten." Wat is er leuk en minder leuk aan uw taak? "Het leuke zijn de sociale contacten en ik hoef niet achter de geraniums te zitten," zegt hij met een lach. Minder leuk zijn de deadlines voor het maken van 'Hofnieuws'. Versterkt deze taak ook uw geloof? "Ik ben een notoire twijfelaar, het sociale aspect binnen de kerkgemeenschap, het doen en helpen zijn voor mij het meest belangrijk." Heeft u plannen voor de toekomst? "Nou, de taak nu loopt redelijk op rolletjes, maar een betere communicatie tussen vrijwilligers onderling zou het soms gemakkelijker maken. Dat we beter en meer weten wat iedereen doet." *SamenKerk* heeft een tip: Een 'Wat doe ik...?' op de parochiewebsite misschien? ■

Synode 2021-2023

Meepraten op bisdom-, continentaal- en wereldniveau

In oktober 2021 opende paus Franciscus de eerste fase van de bisschoppensynode van 2023 over synodaliteit. Deze eerste fase vindt plaats in alle bisdommen over de hele wereld, ook in het onze. Volgend jaar vinden bijeenkomsten plaats per werelddeel en in oktober 2023 is de Synode in Vaticaanstad in Rome.

Corine van der Loos

Meer dan duizend mensen in ons bisdom namen actief deel aan synodebijeenkomsten in parochies of migrantengemeenschappen, in officiële overlegorganen van het bisdom, bij de religieuzen, kerkelijke bewegingen en nieuwe gemeenschappen. Er waren ook vele initiatieven van groepen, die zich op bepaalde thema's richtten, zoals de rol van vrouwen in de Kerk. Van alle bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt van de ervaringen en bevindingen. Van alle input van deze bijeenkomsten, als ook van vele brieven die het bisdom heeft ontvangen, wordt een verslag gemaakt. Hieronder enkele onderwerpen die aan de orde kwamen.

Luisteren

Het is eigenlijk overal gelukt om een sfeer te creëren, waarin de deelnemers oprecht konden spreken en er echt naar elkaar werd geluisterd, ook door mensen met heel verschillende visies op geloof en Kerk. Deelnemers vonden dit weldadig en inspirerend. Daar waar mensen

gehoord werden in hun ervaringen van pijn, werd dit als zeer troostend ervaren. In veel parochies en regio's is men van plan om het niet bij één synodebijeenkomst te laten.

Gemeenschap en participatie

Parochianen ervaren de aanwezigheid van de Heilige Geest in de liefde van mensen voor hun plaatselijke geloofsgemeenschap, in het samen vieren en omzien naar elkaar. Daarom vragen zij om pastoraat van de

nabijheid: hoe klein de gemeenschap ook wordt, haal haar niet weg. Ook wijzen mensen op de toewijding van vele vrijwilligers aan de geloofsgemeenschap op allerlei gebied en is er de hoop dat iedereen de kans krijgt om voor een bepaalde taak in onze Kerk geroepen te worden; dat ieders talent erkend wordt. Velen hielden een pleidooi voor een meer pastorale houding ten opzichte van mensen, die gescheiden zijn (en hertrouwd), LHBTI's en mensen, die worstelen met keuzes rondom het begin en einde van het leven.

Vieren

Het samen vieren heeft door de coronamaatregelen de afgelopen twee jaar nogal onder druk gestaan. Hierdoor ontdekten parochianen ook hoe belangrijk dit voor hen is. Het samenzijn en de onderlinge verbondenheid komen niet alleen tot uiting in de vieringen maar ook in het samenkomen na afloop en koffiedrinken. Veel ouderen maken zich zorgen dat de jongeren niet geraakt worden door de nu gebruikte rituelen in de eucharistieviering. Volgens hen moeten we op zoek naar

andere vormen van samen vieren, die hen meer aanspreken. Jongeren die deelnamen aan de gesprekken, geven zelf aan dat zij juist het sacrale, het mysterie van groot belang vinden om hun geloof te vieren.

Verantwoordelijkheid in zending Kerk

De gedachte dat gelovigen mede verantwoordelijk zijn voor de zending van de Kerk is iets waar zeker de oudere parochianen aan moeten wennen. Er zijn er die zich afvragen wie er op ons verhaal zit te wachten buiten de Kerk. Ook is er behoefte om meer te leren over ons geloof en hoe we erover kunnen spreken met anderen.

Dialogoog

De dialoog met andere sectoren van de samenleving wordt als zeer belangrijk ervaren, zeker als het gaat om caritas. Denk bijvoorbeeld aan de opvang van vluchtelingen. De plaatselijke politiek en geloofsgemeenschappen kunnen goed samen werken om mensen in nood op te vangen. Denk ook aan de voedselbank, KBO, Rode Kruis of het sociaal loket van de gemeente. De samenwerking is ook een kans om de Kerk op een andere manier te laten zien. ■

15 mei: afsluiting eerste fase

Op zondagmiddag 15 mei vond in de Haarlemse kathedraal de afsluiting plaats van deze eerste fase van de synode. Mgr. Jan Hendriks ging voor in een feestelijke vesperviering. Tijdens de viering vertelden Jeroen van de Biggelaar, parochiaan in Bussum, en pastoor-deken Franklin Brigitha, deken van Alkmaar, over hun beleving van het synodale proces. Beiden gaven aan hoe waardevol deze manier van spreken en luisteren is voor de onderlinge band in de parochie. Bovendien leren we om geleid door

de heilige Geest samen naar de toekomst te kijken. De bisschop bedankte alle mensen in het bisdom, die hebben deelgenomen aan de synode en hij gaf een reflectie op de gesprekken die in ons bisdom hebben plaats gevonden. De bisschop verwees naar alle mensen, jong en ouder, die naar voren hebben gebracht wat zij belangrijk vinden voor de opbouw van de geloofsgemeenschap: meer vorming in het geloof, in het gebed en het geestelijk leven; meer gemeenschap en verbondenheid met elkaar; het

samen vieren van de grote geheimen van ons geloof, de sacramenten. “Daarbij hebben we elkaar nodig. Kardinaal Danneels zei ooit: “Een christen alleen is in gevaar”. We hebben gemeenschap nodig en de inspiratie die we elkaar, ook vaak ongemerkt dóór geven”, aldus onze bisschop. Tot slot werden de aanwezigen uitgenodigd hun wens voor de Kerk en het synodale proces op een briefje te schrijven en voorin de kathedraal in een schaal te leggen. De middag werd informeel afgesloten met een drankje en een hapje.

Kerkelijke feesten na Pinksteren

Twaalf weken zijn er sinds Aswoensdag verstreken. We vieren nu het pinksterfeest als afsluiting van de paastijd. Hoogtepunt van die twaalf weken – tevens scharniermoment – is Pasen, het feest der feesten, het hoogfeest van de verrijzenis van de Heer. Liturgisch spreken we over de zogeheten sterke tijden, de veertigdagentijd en de paastijd. Eerst paars, dan wit. En nu met Pinksteren rood. De komende weken vieren we diverse hoogfeesten, wit, om dan een lange groene tijd te hebben tot de Advent. Al deze liturgische hoogfeesten hebben tot doel het paasmysterie verder te verdiepen. En eind juni nog twee belangrijke heiligendagen. Kortom, juni 2022 is voor de Kerk een feestelijke maand.

P

inksteren

Met Pinksteren viert de Kerk de uitstorting van de Heilige Geest over de apostelen, en dus over de Kerk. De naam 'Pinksteren' komt van het Griekse 'Pentèkostè', dat 'vijftigste' betekent. Pinksteren wordt op de vijftigste

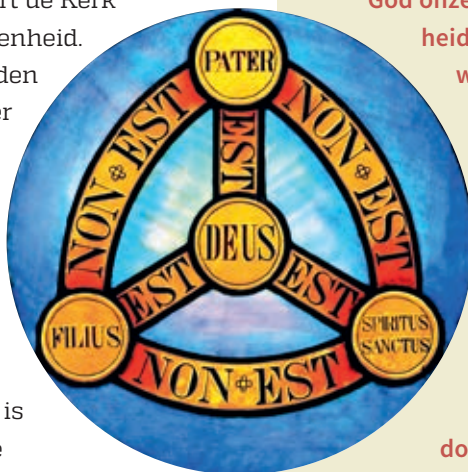
dag sinds Pasen gevierd als voltooiing van Pasen. Pinksteren is verbonden met het joodse Wekenfeest (Sjavoet), dat zeven weken (zeven keer zeven dagen) na Pesach wordt gevierd als bekroning van het joodse paasfeest. De evangelist Lucas beschrijft in het Bijbelboek Handelingen der Apostelen dat de apostelen aan het begin van Sjavoet in Jeruzalem bijeen waren en dat plotseling een geraas klonk alsof er een hevige wind opstak en hoe vurige tongen zich verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten (Hand. 2,1-3).

Het is een wonderbaarlijke gebeurtenis die zijn uitwerking op de buitenwereld niet mist. De Geest, zo wordt met Pinksteren duidelijk, laat zich verstaan aan eenieder die er oor voor heeft. Gods liefde openbaart zich voortaan aan alle volken, rassen en talen. De apostelen zijn de vertolkers van de taal van goddelijke liefde en zijn daardoor toegerust om het evangelie in heel de wereld te verkondigen. Pinksteren wordt daarom ook gezien als de geboorte van de Kerk en het begin van de evangelisatie tot het uiteinde der aarde.

Eeuwige, altijd aanwezige God, vandaag voltooit Gij het paasmysterie van uw Zoon. Gij zendt uw Pinkstergeest over uw kerk en leert uw gelovigen de taal verstaan van uw liefde. Laat ons verademen in uw Geest, het goede smaken door zijn wijsheid en vreugde vinden in zijn vertroosting. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

Hoogfeest H. Drie-eenheid

De eerste zondag na Pinksteren viert de Kerk het hoogfeest van de Heilige Drie-eenheid. In de vierde en vijfde eeuw ontstonden liturgische gebeden en gezangen ter ere van de H. Drie-eenheid, het geloofsgeheim dat God één is én drie Personen: Vader, Zoon en Heilige Geest. Deze gebeden en gezangen waren bedoeld als tegenhanger van bepaalde ketterijen, zoals het Arianisme, die de Drie-eenheid loochenden. Sinds de veertiende eeuw is het een liturgisch feest op de eerste zondag na Pinksteren.

God onze Vader, Gij hebt het Woord der waarheid en de Geest die heilig maakt in de wereld gezonden om aan de mensen het verheven mysterie van uw Godheid te openbaren. Geef dat wij het ware geloof belijden door de glorie van de eeuwige Drievuldigheid te erkennen en door haar Eenheid in macht en majesteit te aanbidden. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

Hoogfeest H. Sacrament

Sacramentsdag of het hoogfeest van het Heilig Sacrament van het Lichaam en Bloed van Christus wordt in de Kerk gevierd op de tweede donderdag na Pinksteren, maar in Nederland op de zondag daarna. Sacramentsdag is verbonden met Witte Donderdag, wanneer het Laatste Avondmaal van Jezus wordt herdacht. Met dit hoogfeest vieren we de betekenis van de eucharistie, dat wil zeggen het dogma van de werkelijke tegenwoordigheid van Christus in het sacrament, als ook het dogma van de transsubstantiatie (= al blijven het brood en de wijn onveranderd voor de menselijke waarneming, ze veranderen toch werkelijk bij de consecratie in respectievelijk het lichaam en bloed van Christus). Deze geloofsgeheimen staan bij Sacramentsdag cen-

Met dit hoogfeest vieren we de werkelijke tegenwoordigheid van Christus in het sacrament

traal. Het feest gaat terug op visioenen van Juliana van Cornillon uit Luik. Daar werd het feest voor het eerst gevierd en sinds 1264 in de gehele Kerk. Deze dag werd - en wordt - groots gevierd met sacramentsprocessies.

Heer Jezus Christus, in dit wonderbaar sacrament hebt Gij ons de gedachtenis nagelaten van uw lijden en sterven. Wij bidden U: laat ons de heilige geheimen van uw Lichaam en Bloed met zo grote eerbied vieren dat wij de genade van uw verlossing voortdurend in ons ervaren. Gij die leeft en heerst met God de Vader in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

Hoogfeest H. Hart van Jezus

Op de derde vrijdag na Pinksteren vieren we het Heilig-Hartfeest. Dat dit feest op een vrijdag wordt gevierd, onderstreept de connectie met Goede Vrijdag. Het geeft zo de band aan met de herdenking van Jezus' lijden en sterven. De centrale gedachte van het Heilig-Hartfeest is de verzoening die Jezus vanwege Gods oneindige barmhartigheid door zijn lijden en dood tot stand heeft gebracht: God heeft zijn Zoon gezonden om onze zonden uit te wissen door het offer van zijn leven. Het Heilig-Hartfeest ontstond in de zeventiende eeuw in Frankrijk en wordt sinds 1856 in de gehele Kerk gevierd.

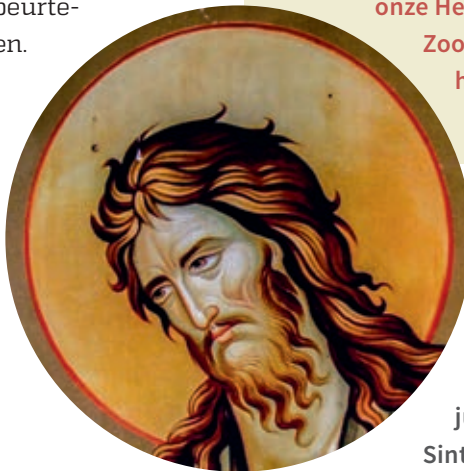

Almachtige God, wij herdenken de wonderen van Jezus' liefde jegens ons bij deze viering van het Hart van uw beminde Zoon. Wij bidden U: laat ons uit deze bron van genade uw gaven in overvloed ontvangen. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

De meimaand werd populair als Mariamaand en later groeide het gebruik de juni maand als Heilig-Hartmaand te beschouwen. Daarom hadden veel katholieke huisgezinnen een Mariabeeld en een heilighartbeeld in huis.

Hoogfeest geboorte van H. Johannes de Doper

Naast de geboorte- en sterfdag van Jezus en zijn moeder Maria, vieren we die dagen ook van de heilige Johannes de Doper. De geboortes van deze drie personen zijn omgeven met wonderlijke gebeurtenissen en aankondigingen door engelen. Johannes de Doper wordt gezien als de voorloper van de Heer, hij is een profeet op de scheidslijn van het Oude en het Nieuwe Testament. De datum van 24 juni voor dit feest is verbonden met 25 maart (Aankondiging van de Heer) en 25 december (Geboorte van de Heer), analoog wat Lucas in de eerste hoofdstukken over Sint Jan schrijft.

Almachtige God, laat uw volk voortgaan op de weg van het heil en gehoor geven aan de roepstem van de voorloper Johannes, om met zekerheid te komen tot Hem, die hij heeft aangekondigd: Jezus Christus onze Heer. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

De geboorte van Jezus wordt gevierd in de kortste dagen van het jaar, de geboorte van Sint Jan de Doper in juni rond de langste dagen. Na Kerst worden de dagen weer langer, vanaf eind juni weer korter. Gelijk de woorden van Sint Jan de Doper 'Hij moet groter worden maar ik kleiner' (Joh. 3,30).

Hoogfeest HH. Petrus en Paulus

Het martelaarschap van de apostelen Petrus en Paulus wordt in de stad Rome en in de Kerk gevierd op 29 juni. Petrus werd in 64 of 67 na Chr. nabij de Vaticaanse heuvel (volgens overlevering op z'n kop) gekruisigd en Paulus werd (omdat hij Romeins staatsburger was) nabij de Via Ostiense met een zwaard onthoofd. Beiden werden nabij hun executieplaats begraven. Aan het begin van de vierde eeuw werd door keizer Constantijn basilieken boven hun graven gebouwd. De oudste liturgische bronnen spreken vanaf het midden van de derde eeuw van dit kerkelijke feest.

Heer onze God, laat ons steun vinden in de voorpraak van de heilige apostelen Petrus en Paulus. Door hen hebt Gij in uw Kerk de grondslag gelegd voor het geloof. Wij bidden U: help haar door hen het eeuwige heil te bereiken. Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest, God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

Eric van Teijlingen

Jeugd en jongeren

De zomer op komst, tijd om de barbecue weer aan te zetten. Met de tieners doen we dat op de diocesane tienerdag op 3 juli in Heerhugowaard, aangevuld met een programma van spel en catechese. Voor de jongeren (18+) komen we op 9 juli in Haarlem samen in de tuin van de kathedraal en misschien wordt daar wel iets heel bijzonders geschonken. Benieuwd? Van 18 t/m 22 juli BreakOut kamp in Heiloo, altijd een zomers feestje voor tieners en jongeren. Info: www.jongekerk.nl

600 Jaar Mirakel van Bergen

Zondag 29 mei is in de parochiekerk HH. Petrus en Paulus in Bergen het Mirakel van Bergen gevierd, dat zeshonderd jaar geleden in 1422 plaatsvond. Na de Sint-Elisabethsvloed van november 1421 spoelde nabij de Kapellaan in Bergen NH een kistje aan met geconsacreerde hosties uit de kerk van Petten. De toenmalige pastoor nuttigde deze hosties, maar het zeewater in de pyxis goot hij op een schotel, die gebruikt was om de ciborie te vervoeren van de vindplaats naar de kerk. In 1422 wilde de pastoor de schotel weer gebruiken en ontdekte hij dat het zeewater was verdampt maar dat er een stof was achtergebleven in een kleur die leek op geronnen bloed. Dit wonder werd door de burgerlijke en kerkelijke overheden erkend. De zondag vóór Pinksteren was tot aan de Reformatie in Bergen de plechtige omgenging ter ere van de Heilig-Bloedwonder.

Fresco van Jaap Min van het Mirakel van Bergen

Winnaars deel van tentoonstelling

De inzending van de drie winnaars van de door *SamenKerk* georganiseerde Geloof in Geluk wedstrijd zijn opgenomen in de tentoonstelling 'Geloof in Geluk' in de kathedraal. Gerrit Besseling won met een mooi verhaal hoe zijn kleinzoon, die naar de toren van de kerk wees, hem deed herinneren aan zijn eigen 'rijke Roomsche' jeugd op het voetbalveld en bij de Zusters. Henk Koning had een prachtig gedicht over geluk op hoge leeftijd. En de studenten van Josephhuis hadden een speciaal lied gecomponeerd en ingezongen. De tentoonstelling 'Geloof in Geluk' is nog tot 8 januari 2023 te bezoeken. Info: koepelkathedraal.nl

G

leerdere mensen dan ik hebben eens gezegd dat God ons op drievoudige wijze tegemoet treedt: God de Vader vanuit de hoogte als ondoorgrondelijke majesteit, Christus in de ontmoeting

tegenover ons als reisgenoot door het leven. En ook: de Geest vanuit de diepte van ons eigen hart.

Dat laatste vieren we met Pinksteren: de Geest die in ons werkzaam is. De Geest is ons het meest nabij, meer nabij dan we onszelf nabij zijn. Toch is de Geest ook het meest ongrijpbaar en is het voor veel mensen lastig om zich van de werking van de Geest een voorstelling te maken. Persoonlijk denk ik dat de Geest werkzaam is als we opeens op een andere manier naar de wereld en naar de mensen om ons heen kijken. We kennen allemaal wel de ervaring dat we ons dor en leeg voelen, buiten de Kerk, maar zeker ook daarbinnen. Soms kan het dan gebeuren dat we ons opeens voelen volstromen met warmte en bezieling.

Dat gebeurt vooral door de muziek, die dan ook vaak met de Heilige Geest in verband wordt gebracht. Koning Saul had een boze geest: wij zouden zeggen: de man was depressief. De muziek van David verdreef die boze geest zodat een geest van blijmoedigheid ruimte kreeg. Denken we ook aan de spirituals waarin droefheid wordt afgewisseld met vreugde en bezieling: *Nobody knows the troubles I've seen, Noboboy knows...but Jesus.*

Zingen in de kerk is dus van wezenlijk belang om de Heilige Geest de ruimte te geven, maar vooral als het meezingen wordt.

Het onzichtbare werk van de Heilige Geest maakt dat de wereld er anders uit komt te zien, terwijl een natuurkundige ongetwijfeld zou kunnen vaststellen dat er geen fysische verandering heeft plaatsgevonden. Waaruit bestaat die verandering dan wel? Uit het feit dat ik gezien word en dat mijn bijdrage er toe doet, in het oog van God en van de medemens. Zo bezien is het werk van de Heilige Geest als een verfrissend bad dat de mens verkwikt en herboren doet worden. Die de donkere schuilhoeken van het mensenhart verlicht en wrok doet wegsmelten al was het even tevoren nog bevroren als een brok ijs.

Het is die werking die de bekende hymne voor Pinksteren *Veni, Sancte Spiritus* onder woorden brengt, een hymne die ons uitnodigt dit ook werkelijk te ervaren. Deze hymne biedt niets minder dan een therapie van ons binnenste!

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

Kom, die 't licht van harten zijt
allerbeste Trooster Gij,
zachte Gastvriend van de ziel,
en verkwikking wonderzoet.

Het meest herkenbaar is de hymne als die benoemt hoe verstart en onbuigzaam het in ons binnenste kan zijn: conflicten die eeuwig lijken, vervreemding in vriendschappen, en ook: eenzaamheid door het verlies van de levensgezel. Ook dan is er de weldadige werking van Geest:

De werking van de Heilige Geest in ons

Reinig wat bezoedeld is,
besproei toch al wat is verdord,
en genees wat is verwond.

Niet alleen verdriet wordt door de Geest zachtjes geheeld, ook neerslachtigheid en rare gedachtecronkels die we over andere mensen hebben komen tot rust.

Wat verstart is maak weer soepel,
en verpleeg de lusteloosheid,
buig weer recht wat al te krom is.

Zo kan de Geest werkelijk waaien waar hij/zij wil,
in ons eigen binnenste! ■

doe mee:
Pinksteractie
28 mei t/m 5 juni

**steun
ons en
doneer!**

NL30 RABO 0171 2111 11

**Geloven
in de ander.
Samen één
missie**

weeknederlandsemissionaris.nl

Kathedraal

WWW.KATHEDRAALTV.NL

THEOLOGIE STUDEREN? *Je verdiepen in het geloof - sterker worden in je eigen geloof - groeien om anderen te helpen hun weg te vinden in het geloof*

zaterdag 25 juni 2022

OPEN DAG

Theologisch Instituut Sint Bonifatius

Theologie studeren in deeltijd! Diaken of catechist worden.
Of persoonlijke verdieping van je geloof.

Kijk voor meer info op onze website!

SINT-BONIFATIUS
VORMINGSCENTRUM

bonifatiusinstituut.nl

Waar het hart vol van is...

Laat geen slecht woord over uw lippen komen, maar spreekt een goed woord, opbouwend, als het nodig is, tot zegen voor de hoorders. Wilt Gods heilige Geest niet bedroeven: gij zijt met zijn zegel gewaarmerkt voor de dag der verlossing. Wrok, gramschap, toorn, geschreeuw en gevloek, kortom alle boosaardigheid moet bij u verdwijnen. Weest goed voor elkaar en hartelijk.

Brief van de H. apostel Paulus aan de christenen van Efeze (4, 29-32).

HEILIGDOM
ONZE LIEVE VROUW
TER NOOD

HEILOO

Tentoonstelling

JULIANA ZUSTERS

Zorg uit handen

Vanaf 28 mei 2022

Te bezoeken elke tweede en
vierde zaterdag van de maand
tussen 10.00 - 12.00
en 14.30 - 17.00 uur

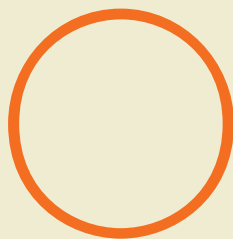
Het Julianaklooster
Hoogeweg 65, Heiloo

www.olvternood.nl

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

p een mooie donderdagmiddag stond ik op een grasveld, aan de voet van de duinen. Ik was al vaak in Egmond geweest, ik had al talloze keren koers gezet naar de abdij, ik heb daar ook meer dan eens een presentatie gehouden,

maar ik kende de Adelbertusakker niet. Vader-abt Thijs Ketelaars wilde aan de vooravond van elfhonderd jaar religieus leven in Egmond me laten voelen waar dat allemaal begonnen is.

Zeker, ik kan het niet ontkennen, Adelbert is een van de gezellen van Willibrord. Zeker is ook, dat hij rond 690 deze kant is opgekomen. Maar hoe zit dat nou met die elfhonderd jaar? Nou, zo vertelde Thijs Ketelaars mij, dat heeft te maken met het jaar 922, toen zijn lichaam werd opgegraven en een laatste rustplaats kreeg, twee kilometer verder in Egmond. Dat jaar is een kantelpunt geworden, want kort daarna was er eerst religieus leven van vrouwen en daarna het kloosterleven van mannen. Zonder Adelbert was dat onmogelijk geweest.

Adelbertusakker

Het echte verhaal is een andere geschiedenis, die ons tot op de dag van vandaag leert hoe je je geloof kunt delen op een vruchtbare wijze. Symbool daarvoor staat de bron met water die ontsprongen is op de plek waar Adelbert eerst begraven ligt. Daar aan de voet van de duinen kun je tot op de dag van vandaag water tanken en even stil zijn om te kijken naar de fundamenten van de eerste kerk. Daar is niets meer van over, anders dan een bed van stenen. De rest is open lucht, het gaat hier dus om een kerk onder het gewelf van de hemel. Die overleefde alles en speelde in de tijden van corona een grote rol: want daar in die unieke heilige ruimte met gras als vloer, de wolken als ramen, de blauwe hemel als dak is gekerkt toen het nergens anders meer mocht: bij een doop, tijdens een uitvaart, voor een huwelijk, maar ook met reguliere vieringen. Daar op de Adelbertusakker wordt kerk nog steeds met een hoofdletter geschreven en komt de kerk naar de mensen toe. Echt waar, ik heb het met eigen ogen gezien, wandelaars, pelgrims, opa's en oma's met (klein)kinderen, verliefde stelletjes, ze weten deze akker te vinden en ze ervaren daar genade van de eeuwen der eeuwen, ook omdat de vogels het koor vormen.

Missionaire kerk

Als ergens de missionaire kerk tastbaar wordt, dan is het daar, onder de blauwe hemel, in het spoor van Adelbert. Hij kon die weg gaan omdat hij gastvrij ontvangen

Gastvrijheid en vriendschap gaan vooraf aan evangeliseren

werd en zich zo thuis voelde dat hij in tegenstelling tot Willibrord en Bonifatius nooit meer verder is getrokken. Adelbert is een regionale heilige, die leefde van de gastvrijheid van de vissers. Hij was welkom en maakte vrienden. Eggo was zijn grootste makker. De naam Egmond laat zich raden in deze vriendschap die het mogelijk maakte om missionair te zijn. Bij elfhonderd jaar Adelbert mogen we nooit vergeten dat deze heilige ons twee dingen leert: om het geloof te kunnen delen moet je eerst gastvrij onthaald worden en daarna vriendschap sluiten. Gastvrijheid en vriendschap zijn onmisbaar om missionair te zijn en gaan vooraf aan evangeliseren: je kunt pas met de goede boodschap komen als je welkom bent en als je vrienden kunt maken. ■

A painting of a lamb with a halo, pouring blood into a chalice. The lamb is depicted with a cracked, textured surface, and its body is covered in blood. The background is a greenish, cracked texture. The chalice is a golden, ornate cup with a stem, and it is filled with red liquid. The overall style is reminiscent of a religious painting, possibly a Pietà or a similar scene.

Het eucharistische gebed

Een stukje geschiedenis

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod.

et eucharistisch gebed (of: anafora) is het hart van de eucharistieviering. Het is de lof- en dankzegging, waarvan de woorden en gebaren van de Heer over brood en wijn de kern vormen. De gemeen-

schap viert samen met haar priester(s) de eucharistie, waarbij het paasmysterie van dood en verrijzenis van Jezus Christus zich voor ieder van ons telkens opnieuw voltrekt. Als wij eucharistie vieren, zijn wij één met de Heer en met elkaar, en geeft Hij zich aan ons in zijn Lichaam en zijn Bloed.

Dit moment in de Mis is zó kostbaar en belangrijk dat de Kerk het altijd met de grootste liefde heeft omringd en er met de grootste zorgvuldigheid mee omgegaan is. Want het was de Heer zelf, die bij het Laatste Avondmaal de opdracht had gegeven om dat te blijven doen, “om Hem te gedenken”. Bij die maaltijd gaf Jezus toen een nieuwe betekenis aan het joodse paasfeest: Hij was het Lam Gods, dat geofferd werd om alle mensen te redden. De eucharistie van de christenen was dus vanaf het begin een dankzegging voor Gods wonderwerken, waarvan de verrijzenis van Christus het hoogtepunt is.

Priesterlijke creativiteit

Als wij naar de getuigenissen van de kerkvaders van de eerste eeuwen kijken, dan zien wij dat de eucharistie, die wij vandaag vieren, grotendeels dezelfde vorm heeft als toen, ondanks de vele ontwikkelingen, die er in de loop van tweeduizend jaar zijn geweest. Dit geldt ook voor het eucharistisch gebed. In de eerste eeuwen van het christendom bad de celebrant (een bisschop of priester) het eucharistisch gebed niet van papier. Hij maakte de gebaren van de Heer en hief vurig zijn gebed aan, zoals de martelaar Justinus in de tweede eeuw getuigt. De tekst van het eucharistisch gebed lag toen nog niet helemaal vast. Er was een zekere marge voor de creativiteit van de priester, maar steeds wel binnen het vaste kader van het geloof. De noodzaak om de inhoud van het eucharistisch gebed vast te leggen en

voor te schrijven ontstond later. Door de vrijheid en de improvisatie van de priester kon het gebeuren dat gebeden van minder juiste inhoud en minder goede stijl werden gebruikt. Bovendien nam het improvisatievermogen van sommigen af en toe een verkeerde wending en gebeurde het regelmatig dat gebedsteksten en eucharistische gebeden gebruikt werden om afwijkende geloofsovertuigingen uit te dragen (lees: ketterijen). De Kerk zag hierin terecht een groot gevaar en voelde duidelijk aan dat zij de integriteit van haar geloof moest beschermen onder andere door haar gebedsteksten vast te leggen. Want de Kerk gelooft wat zij bidt. En dit geldt zeker ook voor onze tijd.

Romeinse canon

Improvisatie en creativiteit met betrekking tot het eucharistisch gebed werden dus losgelaten ten gunste van vastgelegde en goedgekeurde gebeden. Dit heeft in de loop van de Middeleeuwen in de Westerse Kerk geleid tot het gebruik van één enkel eucharistisch gebed, namelijk de Romeinse canon. Van één kant werd dat de schat, de rijkdom van de Kerk, en een garantie tegen het gevaar van ketterijen; maar van een andere kant was deze anafora ver van de beleving van de gelovigen komen te staan, want het werd gebeden in een taal, het Latijn, die bijna niemand meer verstond, in een viering waarin de deelnemers louter toeschouwers waren geworden. Toch heeft de Romeinse Canon door de eeuwen heen wereldwijd bijgedragen aan het bewaren van het geloof, tegen alle aanvallen en bezwaren in, bijvoorbeeld ook van de Reformatoren. (Zie kader ‘Tridentijnse Mis’.)

Vaticaanum II

Deze situatie is zo gebleven tot ongeveer zestig jaar geleden, namelijk tot het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) en de daaropvolgende liturgische vernieuwing. Terecht kunnen wij zeggen dat, door het Concilie, de Heilige Geest een frisse wind over de Kerk heeft laten waaien. Dit geldt zeker ook voor de liturgie en in het bijzonder voor de viering van de eucharistie.

Hij was het Lam Gods, dat geofferd werd om alle mensen te redden

Tridentijnse Mis

Deze vorm van de Mis werd in 1570 door paus Pius V gestandaardiseerd en veralgemeend, naar aanleiding van het toenmalige Concilie van Trente, in het Latijn Concilium Tridentinum (1545-1563), vanwaar de naam ‘tridentijns’. De gebruikte teksten zijn echter grotendeels veel ouder, ze zijn dan ook nagenoeg gelijk aan die tijdens het pausschap van Gregorius de Grote uit de zesde eeuw (590-604). De Tridentijnse liturgie benadrukt sterk de theologie van het misoffer. In de Tridentijnse Mis wordt de zogeheten Romeinse Canon (thans eucharistisch gebed I) gebruikt, die haar oorsprong vindt in de Kerk van Rome.

Denk daarbij aan de opbouw van de viering, de landstaal voor de lezingen en de gebeden, de verschillende rituelen, enz.

De postconcliaire liturgische vernieuwing heeft dit alles en nog meer onder de loep genomen en vernieuwd met een duidelijk doel voor ogen: de actieve deelname van de gelovigen. Dit was immers de wens van het Concilie, die uitgedrukt is in de Constitutie *Sacrosanctum Concilium* van december 1963 over de liturgie (nr. 21): "Bij deze vernieuwing moeten de teksten en de rituelen zo geordend worden, dat zij de heilige werkelijkheden die zij betekenen, duidelijker tot uitdrukking brengen en dat het christenvolk dit heilige, voor zover mogelijk, gemakkelijk kan ontwaren en eraan kan deelnemen in een volledige, actieve en aan de gemeenschap eigen viering".

Vernieuwing

Ook het eucharistisch gebed werd onderwerp van vernieuwing. Om alles in goede banen te leiden, nam de Kerk de leiding van de vernieuwing op zich. Toch gingen velen in die jaren in een sfeer van groot enthousiasme alvast willekeurig aan het werk met de liturgie. Niet alleen met vertalen van de Latijnse teksten, nee, sommigen waren dusdanig in de ban van vernieuwing, dat zij ook op andere punten gingen experimenteren. Zij hadden niet het geduld om te wachten op de besluiten van Rome; voor hun gevoel duurde dat allemaal te lang en zij stortten zich volledig op het samenstellen van nieuwe teksten, denkend dat dit de beste manier was om aan de liturgische vernieuwing bij te dragen.

Niet altijd goed

Het resultaat van de bruisende sfeer, die in die jaren in de Nederlandse Kerk heerste, was een gigantische hoeveelheid aan vrije eucharistische gebeden. Enkele auteurs spreken over honderden varianten, vele daarvan waren werkelijk gebrekkig en vormden ongetwijfeld ook een concreet gevaar voor de integriteit van

**Door het Concilie
heeft de Heilige
Geest een frisse wind
over de Kerk laten
waaien**

het geloof van de gemeenschap, die ze gebruikte. De anafora's 'van eigen bodem' waren decennialang succesvol door hun toegankelijkheid, nieuwheid en duidelijkheid.

Maar ze hadden ook de zwakheid

van elk privéontwerp in zich: in theologische zin waren ze over het algemeen zeer arm, los van de liturgische traditie van de Kerk en soms zelfs ontrouw aan de christelijke identiteit. Naast een gebrek aan stijl vertoonden ze vaak ook gebrek aan inhoud, ze weerspiegelden eerder de denkbeelden van hun ontwerper dan het geloof van de Kerk. Niet zelden lieten ze het offer van Christus buiten beschouwing en raakten verstrikt

in uitsluitend devotionele onderwerpen of omhelsden onderwerpen uit de politiek en de actualiteit.

Het nieuwe missaal

In 1968 werden door Rome, naast de Romeinse canon, eindelijk drie officiële eucharistische gebeden wereldwijd ingevoerd. Dat was een behoorlijk ingrijpende stap na eeuwen waarin men alleen de Romeinse canon had kunnen gebruiken. Tot deze uitbreiding werd besloten om de gehele pastorale, geestelijke, theologische en liturgische rijkdom van het geloof beter tot uitdrukking te laten komen voor de gelovigen. De reden van zo'n belangrijke en historische zet was dus pastoraal van aard. Toch bleven vele eigengemaakte eucharistische gebeden, of 'tafelgebeden' zoals ze vaak werden genoemd, in omloop met alle gevolgen van dien voor de Kerkprovincie. Dit ging hier en daar ook nog door toen in de loop van de jaren zeventig een paar 'Nederlandse' eucharistische gebeden door Rome waren goedgekeurd en daarbij nog een paar vertaalde versies van de officiële Romeinse anafora's in het nieuwe Missaal voor Nederland werden opgenomen.

Zo komt het dat in ons Missaal eigenlijk méér eucharistische gebeden staan dan in de vertalingen van andere landen. Naast de vier officiële Romeinse anafora's zijn er nog twee van eigen bodem, en verder nog twee voor de verzoening, drie voor missen met kinderen, enkele vertaalversies van de Romeinse teksten, vier versies van de zogenaamde Zwitserse canon en tot slot nog een eucharistisch gebed bij een huwelijk. Al met al een geweldige rijkdom van ongeveer twintig goedgekeurde gebeden die de verschillende facetten laten zien van deze schat van ons geloof en die gebruikt kunnen worden bij het vieren van de eucharistie.

Iemand zou zich vandaag kunnen afvragen: is het zo erg als wij in onze eucharistieviëring met onze eigen woorden proberen te doen wat de Heer deed? Ja, dat is zeker erg, ook als de intentie nobel lijkt. Vanaf het begin hebben allen in onze Kerk, van de laatste gelovige tot de paus, ge-

tracht gehoorzaam te zijn aan de opdracht van de Heer. Daarom bidden wij de liturgische teksten die onze Kerk, als een Moeder, ons voorhoudt; óók en vooral de eucharistische gebeden, die zij heeft goedgekeurd omdat zij daarin de authentieke geest van ons geloof heeft herkend. Eigen, niet goedgekeurde eucharistische gebeden gebruiken (die niet in het Missaal staan) is een ernstige overtreding, maar vooral op den duur ook een gevaarlijke aantasting van het geloof van onze Kerk.

Zoals heel onze liturgie, is ook het eucharistisch gebed een gave van God aan ons. Het is als een kostbare parel, die de Heer aan zijn Kerk heeft toevertrouwd. En de Kerk heeft deze altijd met de grootste liefde bewaard in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Heer, ondanks de verschillende 'verpakkingen' die in de loop der tijden deze parel hebben bedekt, beschermd

of versierd. Ook vandaag vormt het eucharistisch gebed de kern van ons samenzijn rond het altaar van de Heer. En, om het te zeggen met de woorden van onze paus, het helpt ons drie houdingen te bewaren die kenmerkend moeten zijn voor een leerling van Jezus: "leren dankzeggen altijd en overal en niet slechts bij bepaalde gelegenheden", "van ons leven een gave van liefde maken, vrij en gratis", en "in de Kerk bouwen aan de concrete verbondenheid met allen", aldus paus Franciscus bij de Algemene audiëntie op 7 maart 2018. ■

Samuel Marcantognini

Het eucharistisch gebed is een gave van God aan ons

In het missaal staat onder eucharistisch gebed VI een anafora van de hand van Jan Duin, priester van ons bisdom. "Gebaseerd op een oude tekst uit Jeruzalem, toegekend aan de heilige Jacobus, heb ik deze gebedstekst geschreven, die door de heilige Paulus VI is goedgekeurd voor het Nederlands taalgebied. Kenmerkend van de tekst is verbondenheid met de wereld van gelovig-zoekende mensen in de kracht van Jezus, die de mens in nood nabij is: 'tranen te drogen van mensen die geslagen zijn, om het hart te helen van mensen die gebroken zijn, om brood te worden voor vandaag en de vrede zelf te zijn'. De Mensenzoon heeft mij geleid bij het schrijven van het hooggebed", aldus Duin.

Deken-pastoor Samuel Marcantognini (51) is in 2019 gepromoveerd in de Theologie (specialisatie liturgische pastoraal). Zijn proefschrift was getiteld "De postconciliaire liturgische hervorming in Nederland", waarin hij de acceptatie in Nederland van de Constitutie over de liturgie van het Tweede Vaticaans Concilie (1963) en de daaropvolgende liturgische hervorming heeft onderzocht.

“We waren er wel bij...!”

Duizenden pelgrims uit vooral Italië, Frankrijk, India als ook uit (Friesland en) Nederland waren naar Rome gekomen voor de heiligverklaringen op zondag 15 mei. Ook vanuit het bisdom Haarlem-Amsterdam namen we deel aan de plechtigheid op het Sint-Pietersplein. Wij (een groep van 33 personen, deels uit Noord-Holland, deels uit de rest van Nederland) kwamen voor pater Titus Brandsma.

Een ieder van ons had een eigen reden om aan deze bedevaart deel te nemen. Zo was er een pelgrim die in november 1985 met zijn vader aanwezig was bij Titus' zaligverklaring, waar zijn vader destijds zei: jij gaat vast de heiligverklaring meemaken! Al bijna vanaf Schiphol ontstond een hechte saamhorigheid in de groep, bleken er veel gemeenschappelijke familie- en vriendenverbanden te zijn en vond men elkaar in mooie gesprekken.

Zaterdag 14 mei: stadswandeling

Op zaterdag 14 mei maakten we een rustige stadswandeling door het oude centrum van Rome. We loodsten de groep van de Spaanse Trappen via de Trevifontein langs het Pantheon en diverse mooie kerken naar Piazza Navona. Er werd speciaal een blokje omgelopen om de Gregoriana te bezoeken, de universiteit waar Titus Brandsma van 1906 tot 1909 filosofie en sociologie studeerde en promoveerde.

Pelgrimgroep bij de heiligverklaring van Titus Brandsma

Als pelgrims ontvingen we allemaal een linnen rugzakje met een toegangskaart voor morgen, informatie over Titus Brandsma, een groen petje tegen de zon en een gebedskaartje met een stukje relik van een van zijn habijten. Iedereen vond het toch een beetje spannend, wat gaan we beleven morgen...

Zondag 15 mei: dé dag

En wat voor dag! “Indrukwekkend.” “Emotioneel.” “Hoe ga ik dit straks thuis vertellen, en in mijn parochie.” Enkele eerste reacties na afloop van de unieke plechtigheid op het Sint Pietersplein. Een erg vol en warm Sint Pietersplein! Maar vooral het gevoel van: “We waren er wel bij...!” We waren er vroeg en het plein stroomde vol met mensen uit alle windstreken, heel veel priesters en religieuzen en hoogwaardigheidsbekleders als onze minister van Buitenlandse Zaken Wopke Hoekstra en de Italiaanse President.

Tien minuten eerder dan gepland arriveerde de paus op het plein en begon de plechtigheid met de heiligverklaringen. We zongen de litanie van alle heiligen en er werd hard geapplaudiseerd als de namen van de bijna heiligen werden genoemd. Titus werd heilige Titus!

In de preek sprak paus Franciscus, die redelijk goed ter been was, over de liefde en de weg naar heiligheid. Die bestaat volgens de paus niet uit heldhaftige gebaren, maar uit veel dagelijkse liefde. Het fundamentele criterium om te bepalen of wij werkelijk Jezus' leerlingen zijn of niet: het gebod van de liefde. In het middelpunt staan niet onze bekwaamheid en verdiensten maar Gods onvoorwaardelijke en kosteloze liefde, die wij niet verdiend hebben. Als voorbeeld gaf hij aan of je een mens in nood geld toewerpt en doorloopt, of

hem het geld toestopt en hem in de ogen kijkt, *toccare e guardare!* Paus Franciscus riep iedereen op ook te proberen lichtende voorbeelden te worden van de Heer in de geschiedenis. Want ieder van ons is geroepen tot een unieke en niet te fotokopiëren heiligheid. De Heer heeft een liefdesplan voor iedereen. Op alle eerbiedige momenten was het muisstil op het plein, heel bijzonder. Het is ook een unieke ervaring om de eucharistie te vieren met zoveel mensen. Dat je voor je, achter je en om je heen Franssen, Sicilianen, en Peruanen in klederdracht de vrede van Christus wenst, in de universele taal van hart tot hart.

Na afloop maakte de paus een rondje over het plein en konden wij hem goed van dichtbij zien. Vol indrukken en emoties, delend in de grote vreugde en uitgelatenheid van de mensen om ons heen, liepen we naar een vooraf besproken restaurant voor een welkome lunch. Daar hadden we nog een ontmoeting met familie van onze heilige Titus.

De middagwandeling ging langs de Friezenkerk, het klooster waar Titus gewoond heeft en de kerk S. Maria dell'Anima, waar het graf is van de enige Nederlandse paus Adrianus VI, die dit jaar vijfhonderd jaar geleden verkozen werd. Een mooie afsluiting van een unieke dag, waar we nog lang van zullen nagenieten. Bijvoorbeeld ook van de toevallige maar bijzondere ontmoeting met drie Braziliaanse karmelieten paters. Zij liepen met een groot schilderij van de H. Titus Brandsma over de Via della Conciliazione en gingen enthousiast met ons op de foto.

Maandag 16 mei: met nog een 'wondertje'

De laatste dag maakte alles compleet! Op deze maandagochtend stond voor 10.00 uur de dankmis in de Sint Pieterskerk op het programma. We waren er om 9.15 uur maar de controle bij de ingang vertraagde ons een uur. Daardoor misten we het begin van de viering met kardinaal Wim Eijk. In dezelfde lange rij troffen we een pelgrimgroep uit Friesland, de burgemeester van Nijmegen, de rector magnificus van de Radboud Universiteit, een functie die Titus Brandsma ook heeft bekleed, en... de broer van Fr. Driscoll, aan wie het aan de heilige pater Titus' toegeschreven wonder is geschied, samen met een aantal Amerikaanse pelgrims. Kortom, we hadden volop interessante gesprekken.

Na afloop van de viering sprak één van onze pelgrims een pater in het Nederlands aan die ook de kerk uitliep. Ze zei: "Wat was het een geweldige viering!" De pater antwoordde haar in het Engels: "Absolutely" en stelde zich enigszins verlegen voor... wat bleek, dit was nu die pater Driscoll, de man van het wonder. En die blijken nog steeds niet de wereld uit...

In de middag bezochten we het Colosseum en de basiliek van Sint Paulus-buiten-de-Muren. Na een lekkere pizza rondden we de laatste dag af met een Rome By Night tour. En dinsdag weer naar huis, vol met unieke indrukken, verhalen en ontmoetingen met en in een mooie stad, maar vooral van een vreugdevolle geloofservaring van een Wereldkerk, die leeft en viert en bruist van vele jonge mensen uit alle windstreken! En nu kunnen we écht zeggen: Heilig Titus Brandsma, bid voor ons! ■

Dea Broersen

Ook een groep van vijftig jongeren van verschillende Neocatechumenale gemeenschappen in het bisdom Haarlem-Amsterdam waren met Neocatechumenale seminaristen en priesters bij de heiligverklaring aanwezig.

De laatste tentamens worden gemaakt deze maand. Dan volgt de zomervakantie. In september gaan de universiteiten en hogescholen weer van start. In ons bisdom kennen we een aantal studentenhuizen, die bedoeld zijn voor katholieke jongeren en studenten. *SamenKerk* dook eens onder in het katholieke studentenleven in een gesprek met Maximiliaan Laurentius (20), eerstejaarsstudent in het mannenhuis van het Opus Dei Leidenhoven in Amsterdam, Iva Renić (25), die vanuit Kroatië in het meisjeshuis bij de Amsterdamse Obrechtkerk terecht is gekomen, en Janneke van IJsselsteyn (23), die in het Josephhuis in Haarlem woont.

Iva

W

at beweegt je om in een katholiek studentenhuus te gaan wonen?

Max Laurentius: "Voor mij was als student in het Opus Dei huis in Amsterdam gaan

wonen een voor de hand liggende optie. Als jongen ging ik naar een club van scholieren geleid door twee mannen van het Opus Dei huis. Op die manier leerde ik het Opus Dei en het studentenhuus kennen. Het leek me een fijne plek om te studeren, je krijgt er goede (katholieke) vorming en er woont een priester in huis."

Iva Renić: "Ik was eigenlijk op zoek naar een gewoon studentenhuus in Amsterdam. Ik was op tijd begonnen, maar Amsterdam is erg lastig. Op een gegeven moment ben ik gaan zoeken op 'katholiek studentenhuus' en naar mijn verbazing bleken die te bestaan. Eerst heb ik contact gezocht met het vrouwenhuus van het Opus Dei, maar daar was geen plek. Zij verwezen me door naar het meisjeshuis bij de Obrechtkerk."

Janneke van IJsselsteyn: "Ik hoopte verdieping in mijn geloof te vinden en het feit dat je met andere leeftijdsgenoten samenwoont en dat je daarvan kunt leren sprak me aan. Ook de locatie naast de kerk vond ik prettig. Daardoor sta je meer in verbinding met de Kerk."

Katholieke studentenhuizen

Waarom is het belangrijk om met andere katholieken samen te wonen?

Max: "Door de katholieke vorming en de catecheses van de aanwezige numerairs (Godgewijde celibatair levende mannen bij Opus Dei - red.) bij ons in huis kan ik antwoord geven op vragen, die door andere studenten aan mij gesteld worden. Het is belangrijk om je geloof uit te kunnen leggen, want dat versterkt ook het eigen geloof."

Iva: "Je hebt dezelfde mindset en voelt je vrij om je katholiek te gedragen. In deze tijd dat geloof een minderheid vormt, is het fijn om een plek te hebben waar je echt katholiek kunt zijn. Daarnaast is het fijn om met katholieke vrouwen te spreken en, geloofsgerelateerd of niet, een katholiek advies te krijgen in plaats van een werelds advies. Het hielp mij toen ik me in het begin verloren voelde zonder familie en buiten je eigen land. Je voelt je niet alleen."

**Je geestelijk leven
wordt hier gevormd,
je wordt echt
verbreed in
je denken**

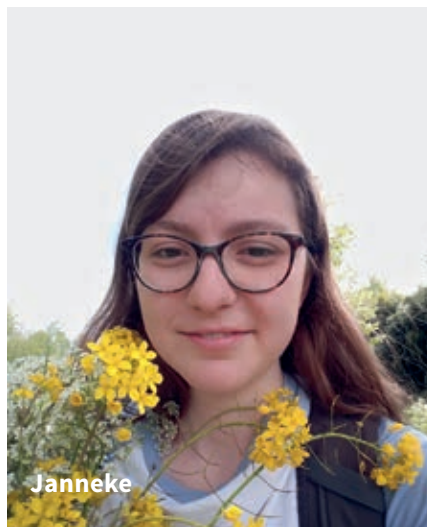

Maximiliaan

Janneke: “Je hoeft minder uit te leggen hoe je in het leven staat, dat vind ik erg prettig. Je hebt al een bepaalde basis met elkaar, waarop je verder kunt gaan. Je kan op een hoger niveau diepgaandere gesprekken met elkaar voeren over het geloof, waardoor je ook verder komt en antwoorden voor jezelf kan vinden. Je kan elkaar er zo ook bij houden, want in de wereld is het best gemakkelijk om andere wegen in te slaan en in het Josephhuis is het wel een plek waar je elkaar daar op kan wijzen en terug op het goede spoor kunt brengen.”

Hebben jullie een dag- of weekritme?

Max: “In principe lunchen en dineren we altijd samen, dat geeft structuur in de dag. Bij ons zijn de gebedstijden niet verplicht. Vaak wonen we samen met protestanten of agnosten. Als je wilt, is er drie keer per week om half acht in de ochtend een Mis en eens per week een meditatie. Op woensdagavond hebben we een culturele avond, waarbij er vaak een spreker komt om te vertellen over zeer uiteenlopende onderwerpen zoals natuurkunde, filosofie of kunst om onze blik te verbreden. Ons huis heeft een academische visie en wil ons vormen in een brede algemene kennis en tegelijk heeft het ook wel een missionaire inslag. Het apostolaat naar onze vrienden is een mooi apostolaat.” Iva: “Op donderdagavond hebben we een huisavond met een maaltijd en spelletjes. Op zaterdag verzorgen we voor de Obrechtkerk open kerk. De kerk is dan geopend en mensen zijn welkom om de kerk te bezoeken, een kaarsje op te steken en wij zijn er voor een gesprekje. Verder dragen we ons steentje bij aan de parochie door in de vieringen als lector te lezen. Soms hebben we spontaan een gezamenlijk gebedsmoment.” Janneke: “We hebben drie keer in de week ochtendgebed en op maandagavond een huisavond, waarbij we een

Janneke

spreker uitnodigen of samen iets gezelligs doen. We eten 's avonds gezamenlijk met degenen die thuis zijn. 's Zondags gaan we naar de kerk. Dat is het ritme wat een beetje vast staat, maar we hebben ook momenten waarop we gezamenlijk iets doen. Ook gewoon spontaan samen koffiedrinken om tien uur bijvoorbeeld.”

Waarom wonen in een katholiek studentenhuus?

Max: “Ons huis biedt veel stabiliteit. Er is rust en het is schoon, maar ook gezellig. We drinken ook biertjes met elkaar. Je geestelijk leven wordt hier gevormd, maar ook voor niet-katholieken is het interessant omdat je echt verbreed wordt in je denken door onze culturele avonden. We hebben ook leesclubjes rond Plato, Thomas van Aquino of Aristoteles. Een van de mooiste aspecten aan Leidenhoven is de vriendschap. De vriendschappen die hier ontstaan, neem je mee voor de rest van je leven en vormen je op een hele mooie manier tijdens een belangrijk moment van je leven.”

Janneke: “Het is gewoon heel gezellig en fijn en je kan veel leren van elkaar. Er is altijd wel iemand om mee te babbelen en je leert ook gewoon meer over mensen en andere mensen te begrijpen. Je leert jezelf ook veel beter kennen. Het verdiepen in het geloof en de structuur die het biedt, is erg prettig.” ■

Carolien Hoogenboom

Josephhuis (gemengd)

Jansstraat, Haarlem | www.hetjosephhuis.nl

Leidenhoven (mannen, Opus Dei)

Roemer Visscherstraat, Amsterdam
www.leidenhoven.nl

Aenstal (vrouwen, Opus Dei)

Jan Luijkenstraat, Amsterdam | www.aenstal.nl

Marienstaete (vrouwen)

Jacob Obrechtstraat, Amsterdam
marienstate@obrechtkerk.nl

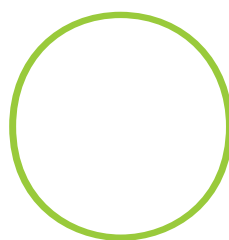

Ingrid Henkemans is erfgoedspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

De Sint-Jansprocessie in Laren

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschaten: van een glas-in-loodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. SamenKerk opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

p 24 juni aanstaande viert Laren eindelijk weer het feest van Sint Jan de Doper, de patroonheilige van het dorp. Vanwege de coronapandemie kon dit de afgelopen twee jaar niet. Nu alle restricties opgeheven zijn, kan

op zondag 26 juni de Sint-Jansprocessie eindelijk weer gehouden worden. Door talloze mensen wordt gezorgd dat alles tot in de puntjes geregeld is, van het poetsen van het kerkelijk zilver tot de houten bogen langs de weg, gedecoreerd met bloemen. Niets wordt aan het toeval overgelaten.

Ontstaansgeschiedenis

Het is niet precies te zeggen wanneer de processietraditie in Laren is ontstaan, omdat er geen historische bronnen zijn. Een van de mythes die halverwege de negentiende eeuw gecultiveerd werd, verhaalde over de heilige

Willibrord die omstreeks het jaar 700 in de omgeving van Laren bomen omhakte, die gewijd waren aan de Germaanse goden Thor en Freya. Met deze daad zette hij letterlijk de bijl aan de wortels van het heidendom, waardoor het christendom haar intrede in deze streek kon doen. Het hout van deze bomen zou zijn gebruikt om de eerste Sint-Janskapel te bouwen, op de plek van het huidige Sint-Janskerkhof. Er doen echter meerdere verhalen de ronde over het ontstaan van de processie.

De verering begon in elk geval in de dertiende eeuw toen de eerste kerk van Laren werd gesticht. Over wat er precies vereerd werd met de processie (een reliek, een beeld?) tast men - wonderlijk genoeg - in het duister, net als over de reden om als gelovige op bedevaart te gaan (zoals genezing van een ziekte).

Larense atelier 'het glazen huis' twee bijna identieke versies van de Sint-Jansprocessie, die hij als een eigentijds middeleeuws drieluik weergaf.

Qua opzet lijkt Bosch Reitz duidelijk geïnspireerd door werk van Jan van Scorel, die onder andere rond 1528-1530 een schilderij maakte van de Haarlemse Jeruzalembroederschap, tegenwoordig in bezit van het Frans Hals Museum. Wat we op de Sint-Jansprocessie zien is eigenlijk een soort uitsnede van de stoet, die door de velden naar het kerkhof trekt. Helemaal links gaan twee aan twee de Larense vrouwen in klederdracht voor het Allerheiligste uit, de handen vroom voor de borst gevouwen en de hoofden licht gebogen. Volgens een oud gebruik mochten vrouwen immers niet achter de monstrans aan lopen. Daarna volgen vier leden van de Broederschap van Johannes de Doper, die samen

**Sint-Jans-
processie te
Laren, Gijs
Bosch Reitz,
1897 (RMCC
s346)**

Wel is er een duidelijk markeringmoment voor het meedragen van het Allerheiligste in de processie. In 1886 viel het feest van de patroonheilige namelijk gelijk met Sacramentsdag. De bisschop

gaf toestemming om het Allerheiligste in de processie mee te dragen en zo ontstond een traditie, die inmiddels diep geworteld is in de Larense (katholieke geloofs) gemeenschap.

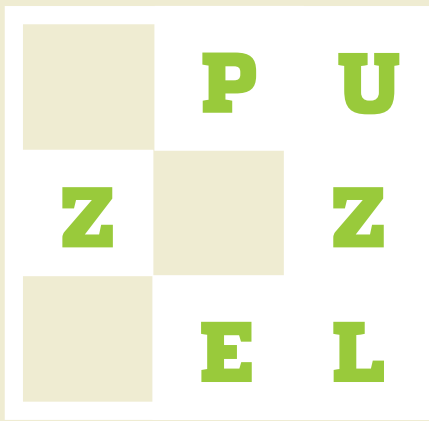
Geschilderde processie

Laren heeft als dorp sinds de negentiende eeuw een groot aantal kunstenaars geherbergd. Veel van deze kunstenaars hebben de Sint-Jansprocessie getekend, bijvoorbeeld door snelle schetsen te maken van wat er zich voor hun ogen afspeelde. Jhr. Sigisbert (Gijs) Bosch Reitz (1860-1938) is een van de weinige schilders, die de processie op doek vastlegde. In 1897 maakte hij in zijn

een rood baldakijn dragen met daaronder pastoor Hein Wortel met de torenmonstrans. Hij wordt voorafgegaan door twee misdienaars met brandende kaars. De rij wordt afgesloten door elf mannen in klederdracht en gevouwen handen.

Het bijzondere aan dit werk is dat alle figuren op het schilderij inwoners van Laren zijn, die met naam en toenaam bekend zijn. Ze werden door de kunstenaar geportretteerd en in hun mooiste kleding in dit monumentale schilderij verwerkt. De voorstudie van dit werk is in het bezit van het Singer Museum in Laren. De definitieve versie werd door Museum Catharijneconvent aangekocht, nadat het jaren in het atelier van de kunstenaar zelf gehangen had. ■

Ingrid Henkemans

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 15 juli 2022 naar: **Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.** Of mail naar:

samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

1		2	3	4	5		6
	SK	7				SK	
8	9	SK	10		SK	11	
12		13			14		
15				SK	16		
17		SK	18	19	SK	20	
	SK	21			22	SK	
23							

Oplossing puzzel SamenKerk nr. 2

1	K	2	R	3	K	4	B	5	A	6	N	7	K
A	SK	7	K	O	O	L	SK	E					
8	M	9	G	SK	10	E	R	SK	11	D	U		
12	E	E	13	T	K	A	14	M	E	R			
15	R	E	U	K	SK	16	B	U	S				
17	J	L	SK	18	O	19	M	SK	20	K	L		
A	SK	21	H	E	U	22	P	SK	IJ				
23	S	T	O	K	D	O	O	F					

Uit de correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- P.C. Heemskerk-Koomen (Sint Maartensvlotbrug)
- W.J.J. Tangelder (Hilversum)
- K. Bosman (Heerhugowaard)

Gefeliciteerd!

Horizontaal

- 1 Het liedje is kapot
- 7 Daar val je uit de toon jongen
- 8 Een kleine Engelsman?
- 10 Niet alleen
- 11 De toon schuift
- 12 Een bezemsteel op een schip?
- 15 Zo klinkt dat
- 16 Gezond dier
- 17 In orde in het ziekenhuis?
- 18 Publieke arbeid?
- 20 Gewicht in de computer?
- 21 Hiervoor ligt de toekomst
- 23 Voor een scherpe blik?

Verticaal

- 1 Een lastige sok
- 2 Een lage taal?
- 3 Dit valt toch meestal duur uit
- 4 Die titel klinkt als een berusting
- 5 Zij zit aan de andere kant
- 6 Die moet je verwachten
- 9 Die heeft in het water zijn draai gevonden
- 11 Ter afsluiting van een Belgische plaats
- 13 In Engeland wordt het nummer ontkend
- 14 Iedereen mag meerijden
- 19 Daar vind je spinnen en surfers
- 21 Die dier is in de buurt
- 22 Kwaad gewicht

Pinksteren sluit de paastijd af. Zongen we met Pasen
 “Christus die verrezen is” met Pinksteren bezingen
 Gods Geest: Veni, Sancte Spirit, Kom, Heilige Geest...

H

et Gregoriaans is als eenstemmige zangstijl van de Kerk, onlosmakelijk verbonden met de rooms-katholieke liturgie. Tot halverwege de vorige eeuw de enige wijze waarop diverse gezangen in de Mis werden gezongen: de introitus, het alleluia, offertorium en de communio, als ook diverse hymnen.

Veni Sancte Spiritus is een zogeheten sequens of sequentie, die gezongen werd na het alleluia en vóór de lezing van het evangelie en tegenwoordig vóór het alleluia, in dit geval met Pinksteren. Het Concilie van Trente had vijf sequenties vastgelegd, naast deze: *Victimae Paschali* (Pasen), *Lauda Sion Salvatorem* (Sacramentsdag), *Stabat Mater* (15 september, O.L.V. van Smarten) en *Dies Irae* (een requiem- of dodenmis). In het Romeinse missaal van 1970 zijn er nog enkel vier voorgeschreven, namelijk die van Pasen, Pinksteren, Sacramentsdag (vaak in verkorte vorm) en Onze Lieve Vrouw van Smarten.

Over de vraag wie de tekstdichter is van het *Veni Sancte Spiritus*, lopen de meningen uiteen. De tekst stamt uit de dertiende eeuw en wordt vaak toegeschreven aan paus Innocentius III of aan aartsbisschop Stephen Langton van Canterbury.

Typend voor de Gregoriaanse sequentie is dat de melodie niet zoals bij een gewoon lied voor elk couplet hetzelfde is maar juist verschilt. In het geval van het *Veni Sancte Spiritus* volgen de tien coupletten het schema A-A-B-B-C-C-D-D-E-E. Naast de Gregoriaanse versie, bestaan er verschillende polyfone (meerstemmige) toonzettingen voor koor en orkest, gecomponeerd door grote componisten. ■

Jos Martens

Paus Innocentius II
 (Fresco midden
 13e eeuw)

Veni, Sancte Spiritus,
et ermitte caelitus
lucis tuae radium.

*Kom, Heilige Geest,
zend voort de hemelse straal
van uw licht.*

Veni, pater pauperum,
veni, dator munerum
veni, lumen cordium.

*Kom, vader van de armen,
kom, gever van geschenken,
kom, licht van het hart.*

Consolator optime,
dulcis hospes animae,
dulce refrigerium.

*Allerbeste trooster,
zachte gastheer van de ziel,
zoete troost.*

In labore requies,
in aestu temperies
in fletu solatium.

*Rust bij het werk,
verfrissing bij hitte,
vertoosting bij verdriet.*

O lux beatissima,
reple cordis intima
tuorum fidelium.

*O, allervalligst licht,
vul het binnenste van het hart
van uw gelovigen.*

Sine tuo numine,
nihil est in homine,
nihil est innocium.

*Zonder uw goddelijke macht,
is er niets in de mens,
is er niets onschuldigs.*

Lava quod est sordidum,
riga quod est aridum,
sana quod est saucium.

*Reinig wat vuil is,
maak nat wat droog is,
genees wat gewond is.*

Flecte quod est rigidum,
fove quod est frigidum,
rege quod est devium.

*Maak soepel wat stroef is,
verwarm wat koud is,
leid wat afgeweken is.*

Da tuis fidelibus,
in te confidentibus,
sacrum septenarium.

*Schenk uw gelovigen,
die vertrouwen op u,
de zevenvoudige heilige giften.*

Da virtutis meritum,
da salutis exitum,
da perenne gaudium,
Amen, Alleluia.

*Schenk voldoening voor weldaden,
schenk het uiteindelijke heil,
schenk de eeuwige vreugde.
Amen. Halleluja.*

Gebruik de QR-code om
dit lied te beluisteren
of kijk op de website
van het bisdom.

Foto: Wim Koopman

Mgr. Joop Stam (1934–2022)

Jozef Wilhelmus Stam werd op 6 november 1934 geboren te Haarlem. Op 4 mei 2022 overleed hij te Amsterdam, op de leeftijd van 87 jaar. Joop Stam werd op 27 mei 1961 priester gewijd en was werkzaam als kapelaan in Den Burg (op Texel), bedrijfsaalmoezenier

te Beverwijk, pastoor van diverse parochies in Amsterdam, Amstelveen, Duivendrecht en Ouderkerk aan de Amstel. Van 1997 tot en met 2005 was hij deken van Amsterdam en van 1992 tot en met 2018 was hij proost van het Kathedraal Kapittel van Sint Bavo. Op 1 januari 2011 ging hij met emeritaat. Desondanks vervulde hij nadien de functie van rector van de Mozes-en-Aäronkerk (Amsterdam) graag en droeg hij de Sant' Egidiegemeenschap een warm hart toe. In 2005 werd mgr. Joop Stam erekapelaan van de paus en in 2018 erekanunnik van het Kathedraal Kapittel.

Mgr. Joop Stam was allereerst een mensenmens. Altijd had hij interesse in de mens, die hij ontmoette. Hij was daarbij een bevlogen priester voor de mensen die aan zijn pastorale zorg waren toevertrouwd. Hij was dankbaar voor de contacten met de mensen, omdat hij – zoals hij altijd zei – veel van anderen kon leren.

Die leermomenten kwam hem als pastoor in Amsterdam en Deken van Amsterdam weer van pas, net als zijn (aangeleerde) Amsterdamse humor. Hij kende de geschiedenis van het bisdom van binnenuit. Ook daarom was hij voor veel pastorale krachten de wijze priester om wie je om raad kon vragen. Landelijk kreeg

hij bekendheid als de voorganger in de heilige Mis, die door de KRO-NCRV op de zondagmorgen vanuit de Sint-Nicolaasbasiliek wordt uitgezonden op de televisie.

Rode draad in zijn leven was het herderschap van Jezus. Mgr. Joop Stam in een interview in *Samen-Kerk* (juli 2019): "Wat mij als mens en herder raakt, is wat er in onze medemensen omgaat aan zorg, vreugde, innerlijke vrede en verdriet, maar ook wat er leeft in de mensen

aan verlangens naar rust, inspiratie, diepgang en evenwicht in het zoeken naar het mysterie van God. En onderweg als herder heb ik veel van mensen geleerd en gelukkig ook dingen afgeleerd! Dan komt er ruimte voor dankbaarheid voor de Blijde Boodschap en groeit de toewijding met hart en ziel er te mogen zijn voor de gemeenschap van de Kerk, wat er ook gebeurt."

Moge hij rusten in de vrede van zijn Heer. ■

Hij was een bevlogen priester voor de mensen die aan zijn pastorale zorg waren toevertrouwd

THE MISSIONARY SCHOOL

VERNIEUWD CURRICULUM
4 weekenden
10 masterclasses
Sprekers en modellen uit de bedrijfswereld

MISSIONAIRE KERK
Wij zijn de kerk, dus ...
Pak jouw verantwoordelijkheid en breng de kerk met Gods genade tot bloei
En versterk jezelf als professional

DATA 2022-2023
30 sept – 2 oktober
11 – 13 november
13-15 januari
10 – 12 februari

LOCATIE
Het Julianaklooster
Hoogeweg 65
1851 PL Heiloo

VOOR WIE?
18 tot en met 35 jaar

THE MISSIONARY SCHOOL
Geloven. Dromen. Start-up!

MEER INFO - 06-23436049
WWW.THEMISSIONARYSCHOOL.NL

Agenda

Juni 2022

- 5 JUNI** Pinksteren
- 12 JUNI** Hoogfeest van de H. Drie-eenheid
- 11 JUNI** Priesterwijding
Kathedrale basiliek Sint Bavo, Haarlem
Aanvang: 10.30 uur
- 19 JUNI** Hoogfeest van H. Sacrament | Vaderdag
- 23 JUNI** Hoogfeest van de geboorte van H. Johannes de Doper
- 24 JUNI** Hoogfeest van het H. Hart van Jezus
- 25 JUNI** Open Dag Theologisch instituut Sint Bonifatius
www.bonifatiusinstituut.nl
- 26 JUNI** Sint-Jansprocessie (Laren)
www.sintjansprocessie.nl
- 26 JUNI** Viering met mgr. A. van Luyn op de Adelbertusakker (Egmond-Binnen) vanwege 1.100 jaar eerste bouw van de abdij van Egmond | www.abdijvanegmond.nl
- 29 JUNI** Hoogfeest van het HH. apostelen Petrus en Paulus

Juli 2022

- 9 JULI** 450 jaar Martelaren van Gorcum
www.martelarenvangorcum.nl
- 16 JULI** Begin zomervakantie
- 18-22 JULI** Tienerkamp BreakOut (Heiloo)
www.jongekerk.nl
- 24 JULI** Werelddag van grootouders en ouderen

kerkbalans.nl

2022 Actie **Kerkbalans**

Geef vandaag voor de kerk van morgen

Wijzigingen voorbehouden

Eén van geloof één van geest

**450 jaar
Martelaren van Gorcum**

**Nationale bedevaart
9 juli 2022**

11.00 uur

Pontificale hoogmis met mgr. Hans van der Hende, bisschop van Rotterdam

15.30 uur

Sacramentslof

www.martelarevangorcum.nl

info@martelarevangorcum.nl

Er is busvervoer van station Rotterdam CS naar Brielle.

Eigen bijdrage is € 10,00. Aanmelding: bureau@bisdomrotterdam.nl